

גליון 338

פרשת מטות מסעי - הנדר: מימד נוסף במציאות

הרב עומר דוידוביץ - 'מרכז הרב'

פרשת נדרים מחודשת היא מכמה פנים. שהרי מכוחה ולפיה אדם מישראל יכול לעשות כמעשה אלוקיו, ולאסור איסורים חדשים, ואף יכול להחיל עליהם מצב של קדושה!

אך מרן הרב קוק זצ"ל שואל: מאיפה הגיע האדם הגיע לכך – ש'עכשיו' חפץ זה קדוש לו? מהיכן לו לאדם כי הוא עצמו קדוש, וכי עליו ליישם דבר זה הלכה למעשה במציאות? (עין איה שבת א ב, ריג)

מסביר הרב זצ"ל כי בחיים אנו נפגשים במעמדים חויתיים, אשר יש בהם "רגשות" עזים לטוב. התורה רוצה שלא נזלזל בהם, וניתן כאילו "לרגע - לעבור". רצוי שניבנה דווקא על ידי הרגשות הללו ונתעלה מההתעלות הזמנית והרגעית, כדי ליצוק אותם לחיי השגרה, ונבנה על ידי כך קומה נוספת ונפתח אותה בתוך חיינו.

לאילו שהיו בגלות בדורות קודמים, לא היה צורך להסביר להם בדברים הרבה את מעלת א"י כאשר באו ונישקו את עפרה. וכן על זה הדרך. בכך הרגש ישכלל את החכמה והתבוננות של החיים. "הנדרים הנם פונים לצד קדושת הרגש. מצד תגבורת רגש הקדושה, היראה, העבודה ויתר כל הרגשות הטובים, ימלא לב האדם להיות נודר נדר".

אבל בעומק הדברים יש בתפקיד הרגש תועלת עמוקה עוד יותר.

שהרי מה הוא הרגש? הרגש אינו רק השם של מה שנמצא בלבנו במצבים מסוימים, אלא בעצם הוא השיקוף האישי של המציאות בעיני האדם. למשל, כאשר ישנה מציאות מקולקלת, והאדם כועס, הפירוש הוא שהמציאות מופיעה אצל האדם במימד נוסף, "צבועה בצבעי הרגש" ובעצם, נולדת כאן מציאות חדשה. על ידי עולם הרגש, האדם עושה דבר נוסף, דבר שני, וכך הוא גם מביע כיצד היה רוצה שהעולם יהיה, ולכן הוא כועס, כדי להביא את המציאות הזו לשם, וזה הוא כח אדיר!

אנו רואים במעשים שבכל יום, שבמציאויות המעוררות רגשות עזים בצבור, כגון קשיי פרנסה או סכנת חיים – אין השפעה גדולה מהם, וכן הדבר כאשר האדם מתעלה ומרגיש התקדשות, מתעוררים בו רגשות פרישות מהחומר והתרכזות בקדושה. ומכח תעוזת קודש זו – הוא נודר.

כך מצוי האדם ביחסים אובייקטיביים-סובייקטיביים עם המציאות, עם המציאות כפי שהיא, וכיצד היא משתקפת בעולמו של האדם.

מרן הרב קוק מדמה את האדם השלם המשתמש ברגשות שלו לטובה, לעולם הנישואין: הוא מסביר כי אצל האיש, השכל הוא המוביל והרגש הטוב עוזר לשכללו ולהצלחתו. ואילו אצל האשה דרך הרגש הטהור והקדוש מופיעה הקדושה, והשכל מעדן את הרגש ומפתחו. בברית הנישואין, האדם מקבל את השלמתו שלו. כלומר, על ידי הקשר הזוגי, הבעל מקבל את אותה זווית שחסרה לו, היא הזווית הרגשית שהיא הצד השני של אותו מטבע, של הזוגיות. אין לפנינו רק עזרה ושכלול, אלא דווקא יצירת התמונה השלימה של המציאות.

למשל, האיש רוצה ללמוד תורה מתוך סיבות שניתן לכנותו 'שכל', כדי להתעלות בחכמה ובשלימות, ואילו האשה תוסיף ותיתן מכוחה לרצון מעולם הרגש, של אהבת וחיבת הקודש – וכך יתקיים בבית מיזוג שלם ועוצמתי של השכל והרגש. ובלשונו: "יסוד ההשלמה של האשה היא עדינות הרגש הטהור והטוב, והשכל ייעזר על ידו... ובאיש, השכל הוא העומד בראש והרגש עוזר על ידו... שכן כוחות נפשה משלימים ביחוד ברגש את הצדדים הצריכים מילוי שבנפש האיש".

ולכן אומרים חז"ל כי בעוון נדרים, אשתו של אדם מתה. היינו, בגלל הזלזול בעולם הרגש, הוא מאבד את האישה שהיא ענין השלמתה את האדם. זו הסיבה שפרשת נדרים מאריכה בדיני נדרי האשה, משום שעולמה הרגשי הומה ומלא. "וחלילה לזלזל בהם. המזלזל בהם ומבעט בטובה הגדולה של המעלה הטבעית האנושית אשר חנן ד' את האדם להצעידה באורח חיים למעלה למשכיל ולתומכו כבוד, הנה אבד לו אותו הערך הנשגב שיש לאשה טובה שהיא עטרת בעלה". עלינו להיות קשובים לאותם רגשות לרגעים שהומים בנו, לפתחם ולשכללם, שכן הם בעצם נותנים לנו את המימד האישי של המציאות. בכך אנו פותחים פתח עוצמתי ורחב לעבוד את ד' מתוך עולם פנימי שזוכה להתגלות בחוץ על ידי שפתי קודש "איש כי ידור נדר... ככל היוצא מפיו".